

The background features a series of overlapping, diagonal, rounded rectangular bars in vibrant colors: red, yellow, blue, and magenta. Scattered throughout the composition are small, 3D-rendered spheres in the same color palette, creating a dynamic and modern aesthetic.

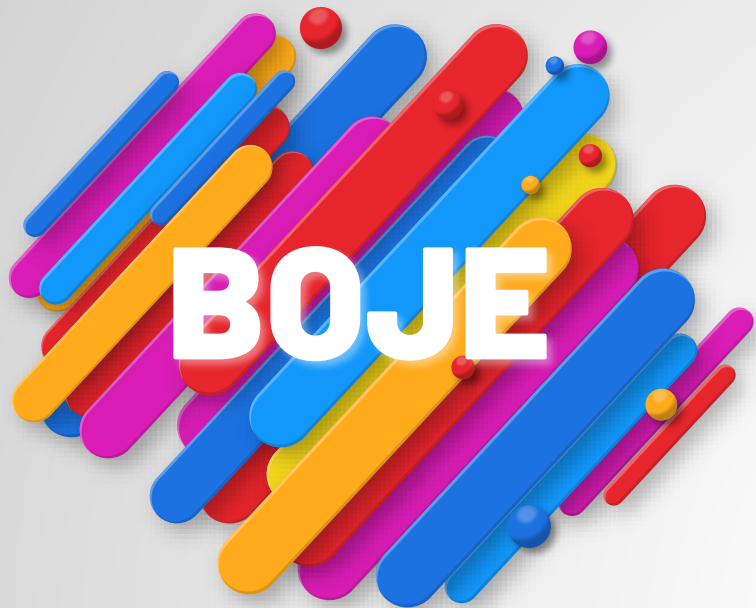
MODELI BOJA (RGB, CMYK, YUV)

BOJE

Modeli boja

Model boja je matematički okvir koji opisuje način na koji se boje mogu predstaviti, manipulirati i reprodukovati u različitim sistemima. On definiše kako se boje kombinuju i interpretiraju, koristeći određeni skup osnovnih boja, kako bi se stvorio širok spektar nijansi. U različitim industrijama i tehnologijama, modeli boja omogućavaju precizno prikazivanje boja na ekranima, u štampi ili u video zapisima, čineći ih ključnim za rad u dizajnu, grafici, štampi i digitalnoj produkciji.

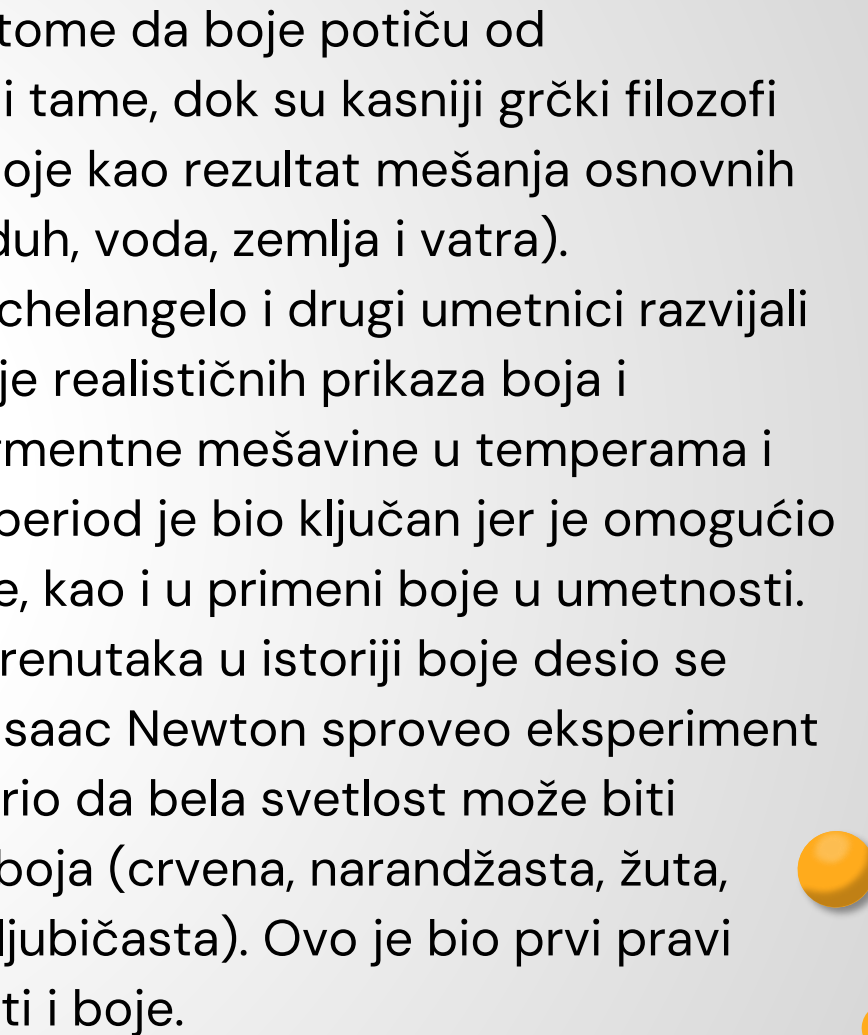

Boja je svojstvo svetlosti koje je rezultat interakcije svetlosnih talasa sa objektima ili materijama, kao i doživljaja tih talasa od strane ljudskog oka. Na fizičkom nivou, boja je određena talasnom dužinom svetlosti, a percepcija boje zavisi od toga kako svetlost reaguje sa površinama i kako je ljudski vizuelni sistem interpretira. Boje mogu biti osnovne, poput crvene, plave i zelene, ili složene, nastale kombinacijom osnovnih boja.

Kroz istoriju, boja je bila važan element u umetnosti, nauci, dizajnu i tehnologiji, a njeno razumevanje je od suštinskog značaja za mnoge oblasti, od optike i fizike do vizuelne komunikacije i digitalnih tehnologija.

Istorija boje

Aristotel je govorio o tome da boje potiču od kombinacije svetlosti i tame, dok su kasniji grčki filozofi pokušali da objasne boje kao rezultat mešanja osnovnih "stanja" materije (vazduh, voda, zemlja i vatra). Leonardo da Vinci, Michelangelo i drugi umetnici razvijali su metode za stvaranje realističnih prikaza boja i svetlosti, koristeći pigmentne mešavine u temperama i uljanim bojama. Ovaj period je bio ključan jer je omogućio napredak u teoriji boje, kao i u primeni boje u umetnosti. Jedan od najvažnijih trenutaka u istoriji boje desio se 1666. godine, kada je Isaac Newton sproveo eksperiment sa prizmom. On je otkrio da bela svetlost može biti rastvorena u spektar boja (crvena, narandžasta, žuta, zelena, plava, indigo i ljubičasta). Ovo je bio prvi pravi uvid u prirodu svetlosti i boje.

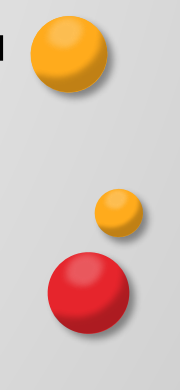

Istorija boje

Početak 20. veka, boja je postala ključni element u fotografiji i filmovima. Prvi sistem za snimanje boja u filmu, Cinemacolor, bio je napravljen 1906. godine, dok je kod fotografije autochrome proces omogućio snimanje u boji 1907. godine. Boje su postale esencijalne za vizuelnu umetnost, komercijalnu industriju i naučne discipline.

Krajem 20. veka, sa razvojem računara, boja je postala centralni element u digitalnom dizajnu, televiziji, video igrama, web dizajnu i multimedijalnim aplikacijama. Razvijeni su različiti modeli boja, kao što su RGB za ekrane i CMYK za štampanje. Ovi modeli omogućili su preciznu reprodukciju boja na digitalnim uređajima i u štampi.

RGB

Prvi važan korak u primeni RGB modela dogodio se sa razvojem televizije i filma u boji. U pedesetim godinama prošlog veka, sa razvojem crno-belog televizijskog signala, inženjeri su shvatili da bi trebalo koristiti tri kanala svetlosti za stvaranje boje na ekranu.

Gerard Kuper i drugi ključni ljudi televizijske industrije razvijali su tehniku upotrebe tri boje svetlosti (crvene, zelene i plave) za televizijske ekrane, CRT (cathode ray tube) je omogućio prikazivanje slika sa velikim brojem boja što je postalo standard u industriji. Ovaj koncept RGB-a za prenos boje na televizijskim ekranima ubrzo je usvojen za široku upotrebu.

Danas, svaki piksel na ekranu koristi tri pod-piksela (crvenu, zelenu i plavu) da bi stvorio bilo koju boju, omogućavajući veoma preciznu kontrolu boje.

RGB (Red, Green, Blue) je model boja zasnovan na aditivnoj sintezi svetlosti, što znači da se boje stvaraju dodavanjem svetlosti u različitim intenzitetima. Ovaj model je najpoznatiji i najčešće korišćen u uređajima koji emituju svetlost. Svetlost se stvara kombinovanjem tri osnovne boje: crvene, zelene i plave. Kombinovanjem ovih boja u različitim intenzitetima, mogu se dobiti skoro sve druge boje u vidljivom spektru svetlosti.

Boje formiraju kroz različite nivoe intenziteta svetlosti svake od tri boje. Svaka boja u RGB sistemu ima vrednost između 0 i 255, gde: 0 označava potpuni izostanak te boje, a 255 označava maksimalni intenzitet svetlosti te boje.

RGB (255, 255, 255) daje belu, sve tri boje na najvećoj vrednosti, RGB (0, 0, 0) daje crnu boju, nema svetlosti uopšte.

Prednosti RGB

Širok spektar boja

RGB model omogućava širok spektar boja

Idealno za svetlosne izvore

Računarski ekrani, televizori, pametni telefoni, projektori

Implementacije:

jednostavan za implementaciju u digitalnim tehnologijama

Mane RGB

Ograničen u štampi

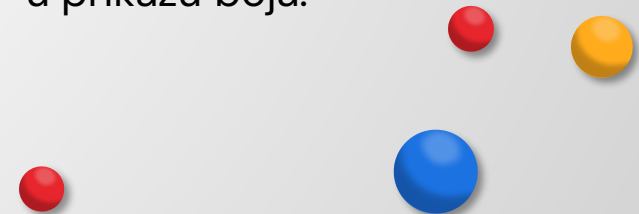
nije pogodan za štampanje jer se temelji na svetlosti

Ne prikazuje sve boje

i dalje ima ograničenja u pogledu u odnosu na boje koje ljudsko oko može videti.

Zavisnost od uređaja

Različiti ekrani mogu prikazivati boje na različitim nivoima što može dovesti do neslaganja u prikazu boja.

CMYK

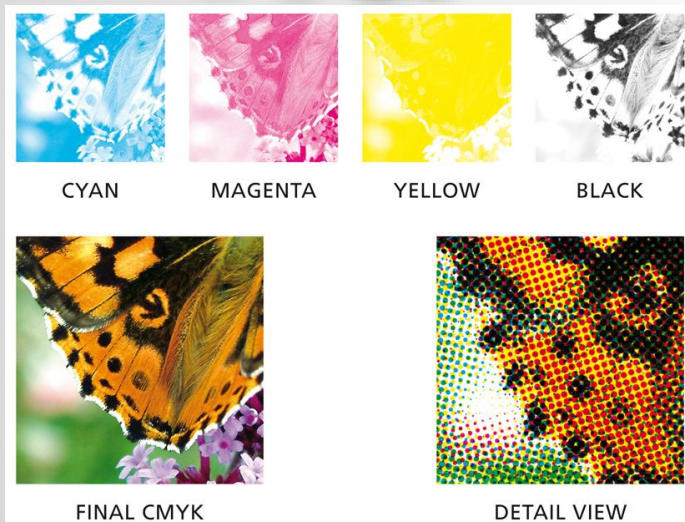
CMYK model je postao standard u štamparskoj industriji krajem 19. veka, kada je industrija štampe počela da koristi mehanizme za boje. Iako su osnovne ideje o subtraktivnoj sintezi boja postojale još u 18. veku, u praksi je CMYK model razvijen kako bi se optimizovao proces štampe. Jedan od pionira u razvoju subtraktivne sinteze bio je **Jacob Christoph Le Blon**, francuski umetnik i štampar, koji je 1710. godine razvio sistem za mešanje boja zasnovan na cijan, magenti i žutom, što je postavilo temelje za kasniji razvoj CMYK sistema. Međutim, pravi napredak u industriji štampe došao je u 20. veku sa razvojem ofset štampe u 1900-im godinama, kada su se boje poput magente, cijan i žuta počele koristiti za postizanje širokog spektra boja. Zbog svoje efikasnosti u štamparskim procesima, CMYK je postao standard za sve vrste štampe, od novina i časopisa do marketinških materijala i umetničkih reprodukcija.

A decorative graphic on the left side of the slide. It features several overlapping, 3D-style bars in vibrant colors: magenta, blue, red, yellow, and cyan. Scattered among these bars are small, glossy spheres in matching colors. The overall effect is a dynamic, colorful composition.

CMYK

CMYK (Cyan, Magenta, Yellow, Key/Black) je model boja zasnovan na subtraktivnoj sintezi svetlosti, koja se koristi u štampi. Ovaj model se oslanja na mešanje pigmenata ili boja u štampi. U ovom modelu, boje nastaju oduzimanjem svetlosti, tj. upotrebom boja koje apsorbuju određene talasne dužine svetlosti.

CMYK model je razvijen u drugoj polovini 19. veka kao odgovor na potrebe industrije štampe. Razlog zašto CMYK model koristi cijan, magentu i žutu kao osnovne boje leži u činjenici da su to boje koje najefikasnije apsorbuju svetlosne talase.

U subtraktivnoj sintezi, svetlost se upija (apsorbuje) različitim stopama. Kada se cijan, magenta i žuta boja kombinuju, one oduzimaju svetlost u različitim delovima spektra i omogućavaju nastanak drugih boja. Na primer:

- Cijan (Cyan) – svetloplava boja koja apsorbuje crvenu svetlost.
- Magenta (M) – ljubičasta-boja koja apsorbuje zelenu svetlost.
- Žuta (Yellow, Y) – svetložuta boja koja apsorbuje plavu svetlost.

Kombinacija cijana, magente i žute može proizvesti širok spektar boja, ali neće proizvesti pravu crnu, već tamno smeđu. Crna (K) boja se dodaje da bi se postigla potpuna crna boja i bolja dubina u finalnoj štampi, jer je korišćenje samo kombinacije osnovnih boja za stvaranje crne manje efikasno i rezultira sivkastom bojom.

Vrednosti u CMYK modelu se izražavaju u procentima, gde 0% označava da boja nije prisutna, a 100% označava maksimalnu količinu te boje.

Prednosti CMYK

Idealno za štampanje

Omogućava preciznu reprodukciju boja na fizičkim materijalima kao što su novine, časopisi, brošure i poster

Efikasno korišćenje boja

Koristi četiri boje za stvaranje svih drugih boja, što je posebno važno u industriji štampe

Prilagodljivost

Može se prilagoditi različitim tehnikama štampe, uključujući ofset štampanje, fleksografiju i digitalnu štampu

Mane CMYK

Ograničen spektar boja

Ne može se precizno prikazati sve boje koje su vidljive ljudskom oku

Složeno postizanje preciznih boja

Često je potrebna kalibracija opreme i podešavanje vrednosti boja kako bi se dobio željeni rezultat

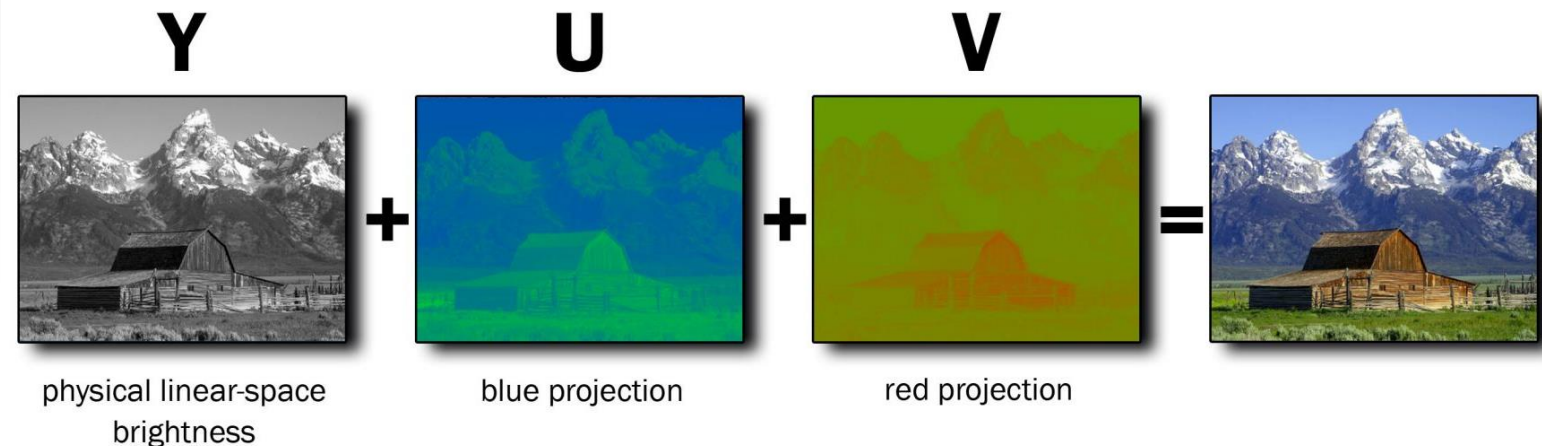
Nedostatak efikasnosti u digitalnim medijima

Nije efikasan za prikazivanje boja na uređajima, jer se temelji na pigmentima

YUV

YUV je model boja koji se koristi u video i televizijskoj industriji, kao i za obrada slike u digitalnim medijima. Ovaj model razdvaja informacije o svetlini (luminanci) i boji (krominanci) slike. YUV model je dizajniran kako bi olakšao kompresiju i prenos video signala, kao i omogućio bolje prepoznavanje i reprodukciju boja u video sistemima.

YUV

Y (Luminance) – Ova komponenta predstavlja svetlinu ili osvetljenost slike. Y kanal sadrži informacije o sivoj vrednosti slike, tj. koliko je svetla u određenom pikselu. Ovaj kanal omogućava percepciju svetline i ključan je za prikazivanje detalja slike.

U (Chrominance) – Ova komponenta nosi informacije o boji slike, preciznije o razlici između plave boje i svetline (u odnosu na luminancu). U kanal se koristi za određivanje nivoa plavih tonova u slici.

V (Chrominance) – Slično kao U kanal, V komponenta nosi informacije o razlici između crvene boje i svetline. V kanal kontroliše crvene tonove slike.

YUV model koristi razdvajanje luminance i chrominance kako bi se postigla efikasnija kompresija, budući da ljudsko oko manje oseti promene u boji (U i V komponente) nego u svetlini (Y komponenta). Ovo omogućava veće smanjenje količine podataka potrebnih za prenos slike ili video zapisa.

YUV

YUV model boja je **nastao** tokom 1940-ih godina, kada je bilo potrebno razviti sistem za prenos boje putem postojećih crno-belih televizijskih signala. Razdvajanjem luminance (Y) i chrominance (U, V) informacija omogućeno je efikasno prenošenje boja, što je omogućilo kompatibilnost sa starijim crno-belim uređajima. Prvi radovi na ovom modelu potiču od istraživača poput Karlheinz B. Klingera, koji su radili na dodavanju boje u televizijske signale. U 1960-im godinama, YUV model je postao standard u televizijskim sistemima, kao što su NTSC u SAD-u i PAL u Evropi. Ovi sistemi su koristili YUV za prenos boje zajedno sa crno-belim signalom, što je omogućilo televizorima da prikazuju boje koristeći samo jedan signal.

Moderna upotreba

Danas, YUV model je ključan u digitalnom videu i kompresiji, posebno u standardima kao što su MPEG i JPEG. U digitalnom video kodiranju, kao što je u DVD, Blu-ray i streaming video formatima, YUV model je koristan jer omogućava efikasnu kompresiju, smanjujući količinu podataka potrebnih za prenos visoko kvalitetnih video sadržaja. Tehnologija kompresije poput H.264 i HEVC (H.265) koristi YUV model za efikasnu kompresiju video sadržaja, omogućavajući prenos visoko kvalitetnog videa preko interneta, uz minimalno opterećenje mreže.

Prednosti YUV

Kompatibilnost sa video tehnologijama

Dizajniran kako bi bio kompatibilan sa različitim televizijskim sistemima

Efikasna kompresija

Omogućava smanjenje količine podataka za U i V kanale, čime se postiže manja veličina fajlova bez značajnog gubitka kvaliteta slike

Bolje prenošenje boja u video sistemima:

Omogućava lakše procesiranje i prenos boja, dok istovremeno štedi prostor za luminancu, što je od suštinskog značaja za video prenos, uživo prenos i arhiviranje video materijala

Mane YUV

Manja preciznost boje

Razdvajanje boje od svetline može dovesti do manjih gubitaka u preciznosti boja u određenim situacijama, posebno u nižim rezolucijama

Nije pogodan za sve vrste prikaza

ekrani koji koriste RGB tehnologiju ne koriste YUV direktno, pa je potrebno izvršiti konverziju između YUV i RGB

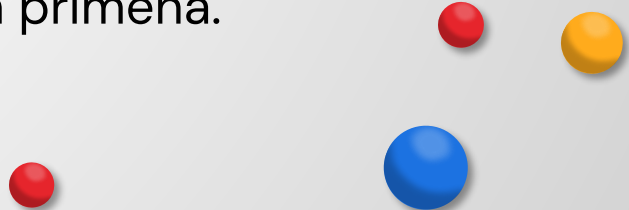

Zaključak

Razumevanje boja evoluiralo je od osnovnog posmatranja prirodnih fenomena do sofisticiranih naučnih istraživanja i primena u tehnologiji. Danas, zahvaljujući naprednim digitalnim i optičkim tehnologijama, boja nije samo estetski element, već i ključna komponenta u svakodnevnim uređajima i raznim industrijama.

Razumevanje boja i njihovih modela od suštinskog je značaja za dizajn, umetnost, komunikaciju i tehnologiju. Svaki od modela boja pruža jedinstven pristup manipulaciji i reprodukciji boja u različitim kontekstima: RGB je idealan za uređaje koji emituju svetlost, CMYK za štampu, dok YUV omogućava efikasno prenošenje video sadržaja sa minimalnim gubicima u kvalitetu.

Razvoj ovih modela kroz istoriju odražava napredak u tehnologiji, umetnosti i nauci. Od prvih pokušaja razumevanja interakcije svetlosti i pigmenata, preko nastanka prvih televizijskih sistema, pa do današnje digitalne ere, modeli boja razvijali su se kako bi zadovoljili specifične potrebe svojih primena.

The background features a series of overlapping, diagonal bars in vibrant colors: blue, red, yellow, and magenta. Small, semi-transparent spheres in matching colors are scattered across the bars, adding a dynamic, 3D effect to the design.

Aleksa Vukić 018/2021
Marko Stojanović 012/2021
Ognjen Stepanović 003/2021
Mihajlo Stojiljković 016/2021

This is where your section ends. Duplicate this set of slides as many times you need to go over all your sections.